

Z NAŠICH REVUÍ

Vojenské zdravotnické listy.

Ročník V. (1929), čís. 1.

Plk. zdrav. dr. Zrůnek a dr. B. Feierabend: **Pokus o aktivní imunisaci proti meningokokové nákaze.**

Meningokoková infekce (ztrnutí šíje) jest jedna z nejdůležitějších nakažlivých nemocí v naší armádě a zavinuje ročně 15–30 úmrtí (= 5·2 až 17·7% všech úmrtí nemocí). Z nemocných umírá okoli 50%, druhá polovice je zpravidla po vyhojení neschopna další služby. Přirovnáme-li počet případů v občanském obyvatelstvu našeho státu k počtu případů této nemoci ve vojsku, shledáme, že nemoc je v armádě poměrně 300krát častější; běží tedy o nemoc vojskovou. Příčinou tohoto zjevu je hromadné ubytování vojáků. Boj proti meningokokové nákaze je velmi nesnadný, protože se infekce šíří od muže k muži latentně, nepůsobí buď vůbec příznaky nemoci, nebo jen nosohltanový katar, který se nešíjí od podobných poruch jiného druhu; jen v malém počtu případů se prozradí nákaza tím, že pronikne na mozkové a míšní blány a způsobí tu hnisavý zánět. Když se takový případ v kasárnách vyskytne a provedou se isolační a desinfekční opatření, je již nákazou zachvácená většina vojáků. Naše kasárny jsou tak zamořeny, že v jisté posádce již 17. den po nastoupení nováčků bylo jich 20% infikováno. Všechna opatření proti ztrnutí šíje, ačkoli se v naší armádě provádějí velmi přísně, nemohou tedy mít pronikavý účinek. Podobně obtíže s touto nákazou mají též v jiných armádách, zejména v armádě francouzské a španělské.

Za těchto poměrů lze jedinou účinnou pomoc očekávat od ochranného očkování. V posledních 20 letech bylo v cizině podniknuto několik pokusů, jejichž výsledek byl pokládán za příznivý. Autoři kritizují posuzování výsledku v těchto případech a ukazují, že vzhledem k epidemiologickým zvláštnostem této nemoci nelze pokládati za úspěch, jestliže po očkování epidemie ustala, protože epidemie ustávají též samy sebou; očkuje-li se jedna divise a má pak méně případů nemoci než jiná, neočkovaná, není to ještě důkazem účinnosti očkování, protože v obou divizích pravděpodobně nebyly podmínky pro šíření nákazy stejné.

MNO. chtíce mít v této důležité věci jasno, podniklo v letech 1926–1927 pokus ve velkém, a to v posádkách, které předtím nejvíce trpěly meningokokovou nákazou (Olomouc, Brno, Plzeň, Jindřichův Hradec, Benešov, Hradec Králové, Košice, Komárno). Pokus byl uspořádán tak, aby očkováná a neočkovaná část byly v úplně stejných epidemiologických poměrech, takže by bylo přesné přirovnání možné; bylo tedy očkováno vždy půl setniny (od A. do M.), druhá polovice neočkována (od M. do Z.). Celkem bylo očkováno 21.280 mužů. Jak mezi očkovánými, tak mezi téměř stejným počtem neočkových vyskytlo se pak po 6 onemocněních, z toho po 3 úmrtích. Očkovací látka byla připravena z kmenů mikroba čerstvě izolovaných na nemocných vojácích. Je tedy nutno souditi, že při této nemoci ochranné očkování nemá účinku.

Mjr. vet. Jan Vlasák: **Léčení svrabu zvířat plynovými lázněmi.**

Trpké zkušenosti ze světové války, kterými byl objasněn neblahý význam svrabu pro armádu v poli v míře předtím netušené, vedly k vynálezu nové metody léčebné. Autor rozbirá příčiny ohromného rozšíření svrabu ve světové válce a uvádí četná statistická data; např. v rakousko-uherských armádách onemocnělo roku 1917 svrabem okolo 350.000 koní, v německých koňských lazaretech bylo r. 1918 průměrně denně 79.625 svrabem stížených koní. Význam svrabové infekce pro vojsko je především v dlouho trvající neschopnosti koní k službě, četná zvířata při léčbě jedovatými prostředky zahynou. Plynové lázně záleží v tom, že se zvíře uzavře do neprodyšné komory, takže mu z ní vyčnívá jen přední část hlavy s očima, tlamou a nozdrami. Byly zkoušeny různé plyny, na př. též chlorpikrin na konec se zůstalo při kyslíčiku siričitém v koncentraci 3 až 6%. Lázeň trvá 2 hodiny. Kyslíčik siričitý se buď vypouští z ocelových lahví (německá metoda), nebo vyrábí spalováním siry, a to podle francouzského způsobu ve zvláštních přístrojích. I sešli a chatrní koně snášejí tuto léčbu dobře. Zpravidla stačí jedna lázeň, jen v příliš pokročilých případech se opakuje. Zanícená kůže se uklidní a strupy odpadají ve 4 nedělích, svědivost ustane velmi rychle. Popsaný způsob léčení znamená veliké zkrácení léčebné doby a úsporu chemických prostředků. MNO. zavádí pro polní veterinární ústavy plynové komory k lé-

čení svrabu domácí konstrukce (přesný popis a vyobrazení viz v originále); komora je převozná (na podvozku) a plní se z ocelových válců. Koncentrace plynu v komoře se zjišťuje titrováním zvláštním přístrojem. Hlava koně musí být zároveň léčena energickým antiseptickým prostředkem.

Skpt. zdrav. dr. Janota: Sprenglův řez u operace zánětu červu.

Popisuje své zkušenosti na 306 případech, v kterých užil Sprenglova řezu při operaci zánětu červovitého přívěšku slepého střeva, a doporučuje tento řez více pro vojenskou chirurgii, v které je tato operace jednou z nejčastějších.

Gen. zdrav. v. v. docent dr. Franz a plk. zdrav. dr. Haas: Divisní nemocnice 1 v Praze.

Dějiny divisní nemocnice 1 na Karlově náměstí v Praze. Budova byla vystavěna jako jezuitský klášter v l. 1659 až 1678. Jako vojenské nemocnice bylo budovy po prvé užito r. 1742. Po zrušení jezuitského řádu r. 1773 byla budova napřed kasárnami, krátce potom nařídil Josef II., aby byla věnována vojenské nemocnici, kterou r. 1781 sám navštívil. Autoři vypisují další její osudy, zároveň se zmiňují o dějinách vojenského zdravotnictví v této epoše vůbec. Nejobšírněji se rozpisují o událostech za světové války a dotýkají se při tom historie celé pražské posádky za války, převratu a prvních dob po něm. Článek doprovázejí četná vyobrazení.

Pplk. Dr. Zrůnek.

Z CIZÍCH REVUÍ

a) Revues srbské.

Ratnik.

Svazek IV., roč. XLIV. — 1928.

(Dokončení.)

Co se vyloučení hluku týká, bylo použito s dobrým výsledkem speciálních sluchátek, která pevně přiléhají k uším. Velikých úspěchů při použití radioaparátů na tancích dosáhli Američané za světové války. Prvně použité radiotel. stanice telegrafní na tancích působily na 8 km; později pak při zřízení speciálních radiových tanků zvýšena působnost na 16 km; těchto aparátů bylo možno použít i pro radio-telefon. Nejlepší radiotel. stanice telegrafní a telefonní je v nejnovější době SCR—143 a bývá montována na útočné vozy. Taková stanice má akční radius, závislý na výšce anteny, a to od tanku k tanku 16 km a od tanku k stá-
bům 24—32 km. Antena těchto stanic

má velmi malé rozměry (asi 10 m); délka vlny je od 350—750 m u vysíláče a u příjemce 200—1200 m. Celý aparát je umístěn v nejchráněnější části vozu.

V další stati vyjímá autor z francouzské instrukce krátké pojednání o službě radiových tanků.

Radiový tank (tank pro spojení) má za úkol udržovat spojení. Jsou právě tak pohyblivé jako bojové tanky, ale nejsou vyzbrojeny. Rozmísťují se nazad do hloubky fronty na různých bodech a představují mezi sebou pohyblivé obrněné radiostanice. Odevzdávají rozkazy velitele podřízeným jednotkám, odevzdávají požadavky podřízených jednotek dotčeného velitelství o podporu palby, zejména dělové, dávají zprávy zpredu dozadu, zejména zpravují velitele o dosažení určitých linií a o bodech, kterých vlastní vojska dosáhla a které drží ještě nepřítel.